

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), член 21 став 2 и член 22 став 2 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13 и 41/14) и член 7 алинеја 5 од Законот за стручно образование и обука („Службен весник на Република Македонија” број 71/06, 117/08, 148/09, 17/11, 24/13, 137/13 и 41/14), министерот за образование и наука донесе наставна програма по **ловен туризам** за **III година**, угостителско-туристичка струка, образовен профил угостителски техничар за рурален туризам за учениците во средното стручно четиригодишно образование.

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ЛОВЕН ТУРИЗАМ

III година

УГОСТИТЕЛСКО-ТУРИСТИЧКА СТРУКА

Угостителски техничар за рурален туризам

Скопје, 2014 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИСКИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ЛОВЕН ТУРИЗАМ

1.2. Образовен профил, струка и времетраење на образованието

1.2.1. Образовен профил: угостителски техничар за рурален туризам

1.2.2 Струка: угостителско-туристичка

1.2.3. Времетраење на образованието: четири години

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

2.1. Општа цел на наставата по наставниот предмет **ловен туризам** е учениците да стекнат знаења за ловството, видовите дивеч и ловниот туризам во Република Македонија.

2.2. Посебни цели:

По совладување на наставната програма по предметот **ловен туризам** како задолжителен наставен предмет ученикот стекнува знаења и се оспособува:

- да ги разликува и да ги дефинира општите карактеристики на ловството и да ги класификува различните видови лов;
- да проценува за влијанието на ловството врз стопанските активности, посебно врз туризмот;
- да ги препознае и да ги наброи главните обележја на ловниот туризам;
- да ги објаснува компонентите на ловно-туристичкиот производ;
- да проценува за значењето на неопходната инфраструктура за развојот на ловниот туризам;
- да ги сфаќа современите тенденции во уредувањето на ловиштата;
- да ги набројува и да ги пронаоѓа установените ловишта во Република Македонија;
- да го класификува дивечот според неговата стручна поделба;
- да ги препознава видовите дивеч и нивната распространетост во Република Македонија;
- да проценува и да изведе заклучок за ловниот туризам во Република Македонија.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За совладување на содржините од наставниот предмет **ловен туризам** како задолжителен предмет, потребно е учениците да поседуваат претходни знаења од областа на основи на угостителството и туризмот, туристичка географија, економија на туризам и природни реткости на Република Македонија.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структура на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација помеѓу тематските целини и предмети
1. ПОИМ ЗА ЛОВСТВО И ЛОВЕН ТУРИЗАМ	18	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да го дефинира ловството – да го препознава историскиот развој на ловството – да ги разликува и да ги дефинира општите карактеристики на ловството – да ги класификува различните видови лов – да ги идентификува и да ги препознава недозволените начини на ловење – да проценува за влијанието на ловството врз стопанските активности, посебно врз туризмот – да ги препознае и да ги наброи главните обележја на ловниот туризам – да го дискутира постанокот 	<ul style="list-style-type: none"> – организирање групна работа со потсетување на содржините од претходните предмети и проверка на предзнаењата на учениците – демонстрирање различни дефиниции за ловството – претставување на историскиот развој на ловството – давање приказ за основните видови лов на дивеч – презентирање на недозволените 	<ul style="list-style-type: none"> – економија на туризам, – основи на угостителство и туризам

		<p>и развојот на ловниот туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – да ги објаснува компонентите на ловно туристичкиот производ – да ги објаснува рекреативната, еколошката, економската, едукативната и културната димензија на ловниот туризам – да проценува за значењето на неопходната инфраструктура за развојот на ловниот туризам – да ги препознава ловечките куќички и колиби и куќички за сместување на ловечките кучиња – да ги препознава местата за испробување на оружјето, излетиштата, транспортните средства и придружните служби кои се користат при лов 	<p>начини на ловење</p> <ul style="list-style-type: none"> – анализирање на постанокот и развојот на ловниот туризам – приказ на главните обележја на ловниот туризам – објаснување на компонентите на ловно туристичкиот производ – презентирање на димензиите на ловниот туризам – приказ на потребната инфраструктура за развој на ловниот туризам 	
2. СОСТОЈБА И РАЗВОЈ НА ЛОВСТВОТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	18	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да ја познава законската регулатива поврзана со ловството во Република 	<ul style="list-style-type: none"> – презентирање на законската регулатива 	<ul style="list-style-type: none"> – туристичка географија, – природни

		<p>Македонија</p> <ul style="list-style-type: none"> – да дискутира за ловството во Република Македонија – да ги набројува и да ги пронаоѓа установените ловишта во Република Македонија – да ги опишува и да ги препознава видовите ловишта – да го сфаќа значењето на организацијата на ловниот туризам – да го објаснува посредништвото во ловниот туризам – да ја анализира понудата и побарувачката на ловниот туризам – да проценува и да изведе заклучок за ловниот туризам во Република Македонија 	<p>поврзана со ловството</p> <ul style="list-style-type: none"> – приказ на ловството во Република Македонија – презентирање на установените ловишта на карта – опишување на видовите ловишта – демонстрирање фотографии, интернет-страници и филмови поврзани со ловен туризам – презентирање стопанисувачи со ловишта – организирање теренска настава 	<p>реткости во Република Македонија</p>
<p>3. ВИДОВИ ДИВЕЧ И НЕГОВА РАСПРОСТРАНЕТОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</p>	<p>18</p>	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да го класификува дивечот според неговата стручна поделба 	<ul style="list-style-type: none"> – објаснување на стручната и научната поделба на дивечот 	<ul style="list-style-type: none"> – туристичка географија,

		<ul style="list-style-type: none"> – да го идентификува дивечот според неговата научна поделба – да ги препознава видовите дивеч и нивната распространетост во Република Македонија – да ја анализира распространетоста на крупниот дивеч – да ја лоцира распространетоста на ситниот дивеч 	<ul style="list-style-type: none"> – опишување на видовите дивеч и неговата распространетост во Република Македонија – презентирање на распространетоста на крупниот дивеч на карта – демонстрирање фотографии, интернет-страници и филмови поврзани со ситниот дивеч 	
4. УРЕДУВАЊЕ НА ЛОВИШТАТА ВО ФУНКЦИЈА НА РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ	18	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да ги сфаќа современите тенденции во уредувањето на ловиштата – да го сфаќа значењето на оградените простори во ловиштата – да проценува за значењето од изградба на чекала, поила и калишта, хранилишта, солишта и ремизи – да ја објаснува прехраната 	<ul style="list-style-type: none"> – презентирање на уредувањето на ловиштата – приказ на оградени простори во ловиштата – објаснување за изградбата на чекала, поила и калишта, хранилишта, солишта и ремизи 	<ul style="list-style-type: none"> – организација на услуги на сместување и послужување

		<p>и прихраната на дивечот</p> <ul style="list-style-type: none"> – да ги препознае природните предатори на дивечот и мерките за заштита – да ги елаборира меѓународните стандарди за ловни трофеи 	<ul style="list-style-type: none"> – опишување на начини за прехрана и прихрана на дивечот – практични примери за заштита на дивечот од неговите природни предатори – презентирање на значењето на ловните трофеи за ловниот туризам 	
--	--	--	---	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно со целите на наставната програма по наставниот предмет **ловен туризам** како задолжителен предмет, наставникот користи општопознати педагошко-психолошки и дидактичко-методски методи и активни форми на работа, кои на ученикот му овозможуваат активно да учествува во наставата.

Во текот на наставата ќе се користат повеќе форми на работа: индивидуална работа, работа во парови, работа во групи. Наставникот ќе ги планира користењето на формите и методите при подготовката на наставниот час и истите ќе ги реализира преку конкретни активности за време на самиот час. Наставникот треба да ја усогласи примената на наставните форми и методи со материјално-техничките и просторните услови во училиштето, како и со возраста, предзнаењето и интересот на учениците.

Во текот на наставата, наставникот треба да ги преземе следните активности: објаснува, демонстрира, дава инструкции, дискутира, поставува задачи, ги вреднува задачите, презентира, води забелешки, организира проекти, изведува практична работа и активности со учениците, ги вреднува постигнувањата на учениците.

Во текот на наставата, ученикот треба да ги преземе следните активности: слуша, набљудува, вежба, демонстрира, проверува, применува, истражува, учи во парови и во групи, учи самостојно, користи различни нагледни средства и извори на информации, посетува различни објекти на терен.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет **ловен туризам** како задолжителен предмет, се реализира преку стручно-теоретска настава во кабинет-училница, соодветно опремена и преку теренска настава. Образовните активности се организирани во две полугодија, преку неделен распоред на часовите. Бројот на часови кој е даден за одделни наставни целини во точката 4.1., опфаќа часови за обработка на нови наставни содржини, вежби, повторување, утврдување на знаењето, правење проекти на дадени теми, организирање работилници и др. При реализацијата на наставата за овој предмет потребно е да се посетат некои соодветни ловечки друштва или институции кои го планираат и реализираат ловството, преку теренска настава, настава во природа или наставни екскурзии. Сето ова е потребно за задоволување на ученичките интереси и потреби, оспособување на учениците за самостојно размислување и заклучување, како и за донесување сопствени решенија. Поради корелацијата на содржините од наставниот предмет со други наставни предмети, потребно е тимска работа на наставникот по предметот **ловен туризам** со наставници кои реализираат други наставни предмети.

4.4. Наставни средства и помагала

За остварување на целите на наставата потребно е да се обезбедат соодветни просторни и материјално-технички услови: кабинет, компјутер, интернет, графоскоп, ТВ, слики, цртежи, проспекти, географски-тематски карти за Република Македонија, збирка на разни фактографски податоци за ловниот туризам во Република Македонија и светот, стручни списанија и други наставни средства.

За успешно совладување на целите на наставниот предмет потребно е да се користи соодветна литература: учебници и учебни помагала, лексикони и енциклопедии, наставни материјали подготвени од страна на наставникот, универзитетски учебници, стручни списанија и брошури, интернет-информации и слично.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата на учениците се врши преку следење и вреднување на знаењата и умеењата континуирано во текот на целата учебна година, усно и писмено преку тестови на знаења, вежби или други форми како изготвување писмени извештаи, концепти и проекти, кои се користат по обработката на секоја наставна целина. Секој ученик во текот на едно полугодие добива најмалку две оценки. Доколку ученикот не ја совлада наставната програма по предметот, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **ловен туризам** треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го користи и применува литературниот јазик и писмо на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен, да е подготвен за соработка, да има соодветно образование, да ја сака педагошката работа, да е креативен и добар организатор, да ја почитува личноста на ученикот, да е подготвен за примена на иновации во воспитно-образовниот процес, да применува современи образовни техники и технологии, да е добар предавач и организатор на наставата.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **ловен туризам** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- **угостителство и туризам;**
- **географија;**
- **шумарство.**

со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

Наставата по наставниот предмет *ловен туризам* се реализира во кабинет-училница опремена со материјално-технички и дидактички средства, согласно Нормативите за простор и наставни средства.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2014 година

7.2. Состав на работната група:

1. м-р Чедомир Димовски, раководител, советник во Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Дејан Методијески, член, професор на Факултет за туризам и бизнис логистика - Штип
3. Ристо Мегленов, член, наставник, СУГ - Скопје „Лазар Танев”
4. Јасмина Методијеска, член, туристичка агенција „Вардар експрес травел” - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.9.2014 година

Одобрил:

Zeqir Zeqiri, директор

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНА ПРОГРАМА

Наставна програма по **ловен туризам** за **III година** угостителско-туристичка струка – образовен профил угостителски техничар за рурален туризам за учениците во средното стручно образование, на предлог на Центарот за стручно образование и обука ја донесе

на ден, _____
Скопје

Министер,

_____
Mr. Abdilaqim Ademi